

ENTREVISTA A LLUÍS JOU, DIRECTOR GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Text: EDUARD VOLTAS / Fotos: RICARD CUGAT

"De llengua pròpia, només n'hi ha una"

La llengua torna a estar en el centre del debat polític. Mentre que la Generalitat vol negociar amb els partits una nova llei del català, ressusciten els sectors oposats a la normalització. Lluís Jou (Sitges, 1955) en parla a fons en una entrevista plena de pistes.

Senyor Jou, comencem a conèixer dades d'espectadors de l'última producció de Disney. El Geperut guanya al Jorobado...

—No fóra prudent parlar-ne en termes de pugna. En tot cas, el geperut el que fa és demostrar que el cinema en català és absolutament competitiu, i que no cal tenir aquesta por que sovint tenen els distribuïdors i exhibidors que si passen cinema en català la gent no hi anirà. És cert que les dades diuen que l'audiència de les còpies en català del *Geperut* és superior a la de les còpies en castellà, si es té en compte el conjunt de factors.

—*Disney condiciona el futur del doblatge en català de les seves produccions als resultats que tingui el Geperut. No ho troba un xantatge pur i dur?*

—Em cuidaria molt de parlar de xantatge perquè Disney, malgrat tot, ha acceptat que nosaltres dobléssim la pel·lícula i ha acceptat a comercialitzar-la en llengua catalana, mentre que amb altres multinacionals això no ha estat possible. És evident que Disney ens està fent una pressió i ens està indicant molt clarament que a ella, com a multinacional implantada a tot el planeta, li és indiferent fer-ho en català perquè ja té el mercat guanyat passant les seves pel·lícules en castellà, però és una indicació que per desgràcia és real. La nostra és una llengua petita, i aquestes empreses, totes, consideren que donat que els catalans coneixen el castellà perfectament no és necessari doblar al català.

—*O sigui, que encara els hem de donar les gràcies...*

—No, no els hem de donar les gràcies de cap manera, perquè ho hem pagat nosaltres i perquè hi tenim dret. Però el que tampoc no és just és convertir Disney en el punt de mira de les crítiques mentre altres empreses ignoren el català. I aquestes no les critiquem. Vull dir que és cert que negociar amb Disney és molt difícil, molt dur, però també és cert que amb Disney hem trobat un primer punt d'acord que amb els altres encara no hem trobat.

—*Quan creu vostè que els catalans podrem triar en quina llengua volem veure qualsevol pel·lícula que s'estreni a Catalunya?*

—Home, seria possible en el moment en què haguéssim decidit per via legislativa determinades actuacions que no crec que la societat en aquest moment demani. Jo faria una altra pregunta: quan els catalans podrem exigir que qualsevol llibre que es tradueixi al castellà sigui també traduït al català? Això no ha passat mai pel cap de ningú. Són qüestions de mercat que només podem defensar per la via d'una intervenció pública, perquè la llengua catalana abandonada als mercats té totes les de perdre. O sigui, que no puc respondre amb certesa la pregunta. Però posem d'aquí a vint anys.

—*Entenc, doncs, que la nova llei no regularà el règim lingüístic al món del cinema?*

—Des de l'any 82, el govern de la Generalitat va posar totes les esperances que hi hagués cinema en català en la promoció de cinema català. El cost de subvencionar i produir una pel·lícula catalana, tenint en compte la incertesa dels resultats, és molt alt si el comparem amb la facilitat d'obtenir un èxit amb una pro-

"A Barcelona hi ha molts teatres públics que programen teatre en català, però no hi ha cap cinema públic, subvencionat o consorciat, que tingui per funció exhibir cinema en català..."

ducció doblada. No estic pas dient que no cregui en la producció pròpia. Crec que un país ha de tenir indústries de tota mena i, per tant, també cinematogràfiques, però hem passat deu o dotze anys jugant una sola carta. Penso que ara hi ha l'altra carta per jugar, sense abandonar la primera. Només faré una reflexió: a Barcelona hi ha molts teatres públics que programen teatre en català, però no hi ha cap cinema públic, subvencionat o consorciat, que tingui per funció exhibir cinema en català. Aquest punt, la llei del 83 no el preveia.

—Parla de la possibilitat que la Generalitat s'associï amb els exhibidors per obrir sales on només es programin pel·lícules doblades al català?

—Sí.

—Això és una novetat total...

—Tenim tres anys per provar-ho. És una opció.

—Estem parlant d'una sala, de dues, de tres...?

—Una fóra absolutament inoperant. Parlem de diverses sales.

—La llei de normalització del 83 és com un vestit que se'ns ha quedat petit?

—Sí, és una llei que despenalitzava l'ús oficial del català, accepta que el català és vàlid, i regula dues qüestions: primer, l'ensenyament, i després, fa dels mitjans de comunicació propis de la Generalitat eines de normalització lingüística. Els tres grans èxits de la nostra política lingüística són l'ensenyament, els mitjans de comunicació propis i l'administració de la Generalitat. Jo no vull ser determinista, però sé que el que aquesta llei del 83 va regular, i a més sense coaccions, ha estat un èxit. I en canvi allò que la llei no esmenta són els dèficits que tenim. No hi ha ni una paraula sobre el món socioeconòmic, ni sobre indústries culturals llevat d'alguna referència al llibre i al teatre, ni hi ha una regulació clara dels drets del ciutadà. És per això que penso que la llei del 83 ha quedat petita. Quan es va aprovar aquella llei no existia TV3, les televisions locals no sabíem ni el que eren, i les competències de radiodifusió no estaven traspassades. Només que fos per adequar-nos a tota l'evolució que ha fet el món de l'audiovisual els últims quinze anys, la nova llei ja valdria la pena.

—Per què una nova llei i no una reforma de l'existent?

—Per no quedar presoners de la sistemàtica. Les lleis també són pedagògiques, i és millor refer el llençatge que anar apedaçant articles.

—Sense el suport del PSC sembla clar que no hi haurà nova llei, oi?

—Això no ho puc contestar jo. Em limito a repetir el que ha dit el conseller: el que pretén aquesta casa és el consens més ampli possible, per tant pensem que el

PSC és un partit necessari en aquest consens. El PSC ha dit sovint que no creu necessària la reforma de la llei, però a mi el que em costa és acceptar que no vulguin ni parlar-ne. I ells no han dit que no vulguin parlar-ne. Ells la volen pactada, i jo també.

—Aparentment per al PSC el problema no són tant les reformes que es volen introduir com el sol fet de tocar la llei del 83, que consideren emblemàtica. Si això es confirma, vostès han previst la possibilitat d'introduir aquests canvis en la legislació lingüística sense tocar la llei del 83 i a partir de lleis sectorials o bé de decrets de segon rang?

—Home, jo crec que les lleis sectorials són una possibilitat, i tampoc no em semblaria malament. Però és una qüestió de tècnica legislativa i de discurs polític. O optem per un discurs clar o ho fem per un discurs amagat, mig vergonyant. O optem per una tècnica legislativa clara o per fer moltes lleis, una per sobre de

l'altra. Diuen que les lleis han de ser poques i bones. Una llei regular serà millor que trenta petites bones lleis. I pel que fa als decrets, aquests estan sotmesos al principi de jerarquia i comporten tota mena de perills.

—Li ho pregunto des del punt de vista filosòfic, dels principis: vostè és partidari de l'existència de quotes lingüístiques i de les corresponents sancions per incompliment dins d'una política de normalització?

—No té sentit parlar de quotes si partim de la base que tots volem que a Catalunya tothom pugui funcionar individualment en català o en castellà.

—Pot posar exemples concrets dels àmbits on es podrien preveure les quotes?

—Serveis públics essencials i monopolis o quasi monopolis. És aquí on s'adreçaria la quota, no pas en

els ambients on la ciutadania té fàcil la tria personal. Un cas clar serien els serveis de radiodifusió, però vull que consti que parlo de la teoria. No podem transmetre cap missatge abans d'haver parlat amb tothom sobre el contingut de la nova llei.

—Quan convocarà els partits?

—Al gener, però no ho faré jo sinó el conseller.

—Recentment s'ha reunit a Barcelona un grup d'activistes del castellà i d'intel·lectuals que, amb un discurs basat en conceptes com tolerància i bilingüisme, reclamen un canvi radical en la política lingüística de la Generalitat. Una política que qualifiquen de coercitiva i d'anar en contra del castellà. Vostè entén aquestes protestes?

—Les atenc, si és el cas, però les crec injustificades, alarmistes i gairebé diria demagògiques. No crec que el castellà estigui perseguit, en tot cas ens trobem davant d'una llengua petita i sense un poder polític de

"Quan el català estigui normalitzat, el castellà serà una llengua coneguda per tots els ciutadans sense excepció, a uns nivells que van molt més enllà que els nivells de coneixement de qualsevol segona llengua."

debò al darrere, que està en contacte amb una llengua gran, de 350-400 milions de parlants i uns trenta estats al darrere. D'altra banda,estic absolutament convençut que la nostra política lingüística l'únic que intenta és promocionar el català.

—Per què creu que es produeixen aquestes protestes?

—Bé, queda clar que hi ha una protesta, però el que no s'explicita mai és el model alternatiu que pretenen. Si a mi em diguessin que el seu model alternatiu és el que teníem l'any 70, aleshores quedaria bastant clar què pretenen. Si em diguessin que el seu model alternatiu és la consolidació de dues comunitats lingüístiques diferents dins del país, una mena de Jerusalem, també em quedaria clar què volen. Però jo no vull ni el que teníem l'any 70 ni vull un Jerusalem. Ells només protesten, no ens diuen què pretenen.

—Quan el català estigui plenament normalitzat, quin paper entén vostè que el castellà hauria de tenir a Catalunya?

—El castellà serà una llengua coneguda per tots els ciutadans sense excepció, a uns nivells que van molt, però molt més enllà, que els nivells de coneixement de qualsevol segona llengua. És a dir, a Catalunya sempre es coneixerà el castellà molt millor que no pas a França, a Alemanya o a Holanda es coneix l'anglès. D'altra banda, penso que el castellà tindrà sempre la consideració d'idioma oficial, per tant qualsevol ciutadà tindrà dret a ser atès en llengua castellana per l'administració, i per descomptat tindrà l'absoluta llibertat de funcionar individualment en castellà.

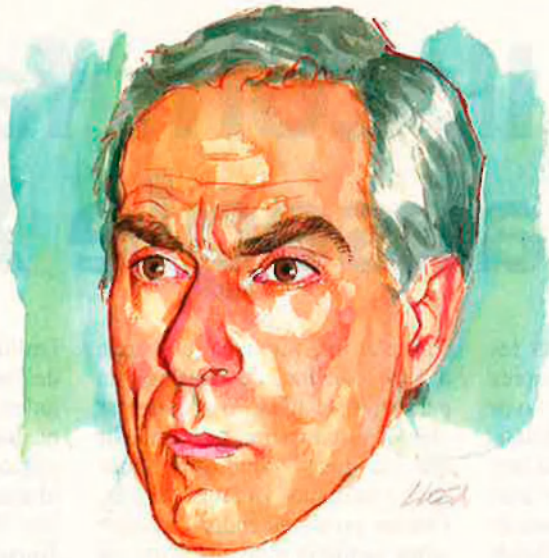
—Veu de dins del nacionalisme han defensat últimament que el castellà formarà part del paisatge lingüístic de Catalunya per a sempre, i que això obliga a replantejar-se moltes coses, per exemple el mateix concepte de llengua pròpia. Què en pensa?

—Home, jo el que sé és que el castellà en aquest moment té una situació de predomini a Catalunya. Potser s'havia pensat que pel simple fet d'estendre el coneixement del català la societat funcionaria en català, i no està resultant així. Potser s'havia pensat que amb una generació seria suficient i potser en faran falta dues, o tres. Ara bé, llengua pròpia a Catalunya només n'hi ha una, i m'agradaria que em diguessin un país on n'hi hagi dues territorialment. La llengua pròpia és el català, i l'alternativa a això és la desaparició del català.

—El govern català aprofita prou la potencialitat del fet que el català es parla molt més enllà de les fronteres estrictes del Principat?

—Des de Política Lingüística, sí. Jo crec que la població també ha de ser conscient que no som sis milions, som deu milions. El que passa és que estem dins d'un joc institucional que reparteix les competències sobre cada territori, que a més ja sabem que les situacions sociopolítiques són molt diferents i que estem lligats per la prudència institucional. Està clar que no podem incidir fora, però hem de ser molt conscients que tot allò que funciona a Catalunya acaba funcionant fora.

—Des de Política Lingüística, sí. Jo crec que la població també ha de ser conscient que no som sis milions, som deu milions. El que passa és que estem dins d'un joc institucional que reparteix les competències sobre cada territori, que a més ja sabem que les situacions sociopolítiques són molt diferents i que estem lligats per la prudència institucional. Està clar que no podem incidir fora, però hem de ser molt conscients que tot allò que funciona a Catalunya acaba funcionant fora.

—A la normalització encara li queda molt terreny per córrer, però és possible que la paraula "normalització" estigui esgotada? —[uns segons de silenci] El procés de restitució del català encara no ha acabat, ni de bon tros. Però potser sí que, com a concepte, com a paraula, "normalització" pot tenir connotacions negatives. Una és que encara som anormals, i en el fons és així. L'altra és que es pot transmetre la idea que el que es fa és expulsar el castellà. Aquestes dues connotacions negatives hi són.

ra. Si aquí hem iniciat una política de doblatges amb repercussió mediàtica, com és el cas del *Geperut*, s'aconsegueix que en aquests moments a Mallorca hi hagi moviments reivindicatius en el mateix sentit i que el govern de les Balears s'estigui plantejant entrar en temes de doblatge de cinema. Si aquí s'han fet determinades experiències en el sistema d'ensenyament, després aquestes experiències són utilitzades fora de Catalunya. L'efecte de lideratge del Principat sobre tota la comunitat catalanoparlant és molt clar, i per tant hem de procurar avançar tant com poguem en el nostre propi territori.

—Senyor Jou, acabem. Voldria dir-me, segons les dades estadístiques, quantes persones a Catalunya declaren que no són capaces de parlar en català?

—Aproximadament un milió dues-centes mil.

—Quantes no són capaces de parlar en castellà?

—Zero.

